

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІНЖЕНЕРНИЙ НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ім. Ю.М. ПОТЕБНІ
КАФЕДРА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ЕКОНОМІКИ,
ПІДПРИЄМНИЦТВА ТА ФІНАНСІВ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор Інженерного навчально-наукового
інституту ім. Ю.М. Потебні ЗНУ

Наталя МЕТЕЛЕНКО

(підпис)

(ім'я, прізвище)

ІНДУСТРІАЛЬНІ ПАРКИ ТА КЛАСТЕРНІ ОБ'ЄДНАННЯ КРАЇН ЄС
РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

підготовки бакалавра

(назва освітнього ступеня)

очної (денної) та заочної (дистанційної) форм здобуття освіти
спеціальності 076 Підприємництво та торгівля

(шифр, назва спеціальності)

спеціалізації / предметної спеціальності

(шифр і назва)

освітньо-професійна програма Економіка підприємства

(назва)

Укладач: Голомб В.В., кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри
інформаційної економіки, підприємництва та фінансів

(ПІБ, науковий ступінь, вчене звання, посада)

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри інформаційної
економіки, підприємництва та фінансів

Протокол № 1 від "29" серпня 2023 р.
Завідувач кафедри

(підпис)

О.О. Шапуров
(ініціали, прізвище)

Погоджено:
Гарант ОП

(підпис)

В.Л. Стоєв
(ініціали, прізвище)

Ухвалено науково-методичною радою
Інженерного навчально-наукового інституту
ім. Ю.М. Потебні

Протокол № 1 від "30" серпня 2023 р.
Голова науково-методичної ради

(підпис)

Т.А. Шарапова
(ініціали, прізвище)

Погоджено:
Відповідальний за секцію «Економічні науки»

(підпис)

О.О. Шапуров
(ініціали, прізвище)

2023 рік

1. Опис навчальної дисципліни

1	2	3	
Галузь знань, спеціальність, освітня програма рівень вищої освіти	Нормативні показники для планування і розподілу дисципліни на змістові модулі	Характеристика навчальної дисципліни	
		очна (денна) форма здобуття освіти	заочна (дистанційна) форма здобуття освіти
Галузь знань 07 Управління та адміністрування	Кількість кредитів – 5	Вибіркова	
		Цикл вільного вибору студента в межах спеціальності	
Спеціальність 076 Підприємництво та торгівля	Загальна кількість годин – 150	Семестр:	
		5-й	-
Освітня програма Економіка підприємства	Змістових модулів – 8	Лекції	
		28 год.	-
		Практичні	
		14 год.	-
Рівень вищої освіти: бакалаврський	Кількість поточних контрольних заходів – 16	Самостійна робота	
		108 год.	-
		Вид підсумкового семестрового контролю: екзамен	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «Індустріальні парки та кластерні об'єднання країн ЄС» є формування у студентів майбутніх фахівців системи знань з концептуальних засад, умов, механізмів і засобів створення і функціонування індустріальних парків та кластерних об'єднань в Україні та країнах ЄС, а також формування практичних навичок з обґрунтування напрямків розвитку індустріальних парків та кластерних об'єднань як невід'ємної складової стратегії регіонального розвитку.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Індустріальні парки та кластерні об'єднання країн ЄС» є:

- сформувані у здобувачів систематизовані та ґрунтовні знання щодо основних понять теорії та практики створення й організації діяльності індустріальних парків та кластерних об'єднань;

- ознайомити зі світовим досвідом функціонування індустріальних парків та кластерних об'єднань, а також особливостями їх діяльності на території України;

- проаналізувати особливості державної підтримки діяльності індустріальних парків та кластерних об'єднань в Україні та країнах ЄС;

- дослідити процес створення кластера та особливості написання бізнес-плану кластеру та його основних структурних елементів.

Заплановані робочою програмою результати навчання та компетентності	Методи і контрольні заходи
1	2
Програмні компетентності: ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК2. Здатність застосовувати отримані знання в практичних ситуаціях. СК2. Здатність обирати та використовувати відповідні методи, інструментарій для обґрунтування рішень щодо створення, функціонування підприємницьких, торговельних і біржових структур СК3. Здатність здійснювати діяльність у взаємодії суб'єктів ринкових відносин. СК4. Здатність застосовувати інноваційні підходи в діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур. СК10. Здатність до бізнес-планування, оцінювання кон'юнктури ринків і результатів діяльності у сфері підприємництва, торгівлі та біржової практики з урахуванням ризиків.	Методи: Наочні методи: ілюстрування (схеми, плакати, таблиці); демонстрування (показ презентацій). Словесні методи (тлумачення понять, розповідь, пояснення, бесіда, самостійна робота з підручником). Практичні методи (контрольні, складання схем, таблиць). Проблемно-пошукові методи (репродуктивні). Метод формування пізнавального інтересу (навчальна дискусія).
Програмні результати навчання ПРН 4 Використовувати сучасні комп'ютерні і телекомунікаційні технології обміну та розповсюдження професійно спрямованої інформації у сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності. ПРН 5 Організовувати пошук, самостійний відбір, якісну обробку інформації з різних джерел для формування банків даних у сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності ПРН 11 Демонструвати базові й структуровані знання у сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності для подальшого використання на практиці. ПРН 12 Володіти методами та інструментарієм	Методи контролю і самоконтролю (усний, письмовий). Самостійно-пошукові методи (есе). Контрольні заходи: – теоретичне тестування за змістовим модулем. – індивідуальне практичне завдання – екзамен

для обґрунтування управлінських рішень щодо створення й функціонування підприємницьких, торговельних і біржових структур ПРН 13 Використовувати знання форм взаємодії суб'єктів ринкових відносин для забезпечення діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур.	
--	--

Міждисциплінарні зв'язки. Курс «Індустріальні парки та кластерні об'єднання країн» має міждисциплінарні зв'язки з такими дисциплінами: «Економіка і організація інноваційної діяльності», «Управління підприємницькими ризиками», «Зовнішньоекономічна діяльність підприємства».

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1 Теоретичні аспекти створення та організації діяльності індустріальних парків

Загальна характеристика індустріальних парків та їх класифікація. Сутність індустріальних парків. Загальна характеристика суб'єктів та об'єктів індустріальних парків. Класифікація індустріальних парків. Індустріальні парки в системі інвестиційної безпеки держави. Основні завдання та принципи створення індустріальних парків. Організація процесу (етапи) створення індустріальних парків. Переваги створення та функціонування індустріальних парків.

Змістовий модуль 2 Зарубіжний досвід функціонування індустріальних парків

Історія виникнення інноваційних об'єднань промислових підприємств. Етапи розвитку індустріальних парків у світі. Зарубіжний досвід створення організаційних форм інноваційної діяльності. Характеристика діяльності індустріальних парків в Польщі, Туреччині, Китаї. Характеристика технопарків та бізнес-інкубаторів. Основні стимули для створення індустріальних парків у світі. Чинники поширеності індустріальних парків у світі та основні проблеми їх функціонування. Перспективи створення індустріальних парків в Україні.

Змістовий модуль 3 Особливості діяльності індустріальних та еко-індустріальних парків в Україні

Індустріальні парки як інструмент регіонального розвитку. Індустріальні парки як інструмент стимулювання інновацій в країні. Законодавче забезпечення діяльності індустріальних парків. Державна підтримка індустріальних парків в Україні. Особливості діяльності індустріальних парків

в Україні. Мережа індустріальних парків в Україні. Модель еко-індустріального парку в Україні. Проблеми функціонування індустріальних парків в Україні

Змістовий модуль 4 Роль кластерних форм організації виробництва в економічному розвитку регіону

Теоретико-методологічні підходи до визначення поняття «кластер». Кластер – як основна форма організації сучасного виробництва на регіональному рівні. Структура кластера, класифікація видів кластерів. Відмінності сучасного кластеру від інших об'єднань організацій та підприємств.

Змістовий модуль 5 Особливості кластерної політики країн ЄС

Кластер як інноваційна форма територіального розвитку. Сутність кластерної політики та класифікація кластерних політик та програм. Інструменти розвитку та проблеми створення, розвитку та функціонування кластерів. Існуючі інструменти та можливості підтримки кластерів. Систематизація та структуризація кластерів. Сутність та класифікація виробничих кластерів. Інноваційний потенціал кластеру. Функціональна структура кластеру.

Змістовий модуль 6 Зарубіжний досвід функціонування кластерних об'єднань та особливості їх діяльності в Україні

Напрями формування регіональних кластерів: зарубіжний досвід та Україна. Європейські вектори інноваційного розвитку регіонів. Пріоритети формування інноваційних кластерів у регіонах України. Розвиток кластерів в національній економіці як ефективний механізм підвищення конкурентоспроможності регіонів. Концепція регіонального розвитку Польщі, Словаччини, Болгарії та інших країн. Регіональні особливості розвитку промислових кластерів. Регіональні особливості розвитку агропромислових кластерів. Регіональні особливості розвитку наукових кластерів. Регіональні особливості розвитку транспортно-логістичних кластерів.

Змістовий модуль 7. Процес створення кластера, особливості його розвитку та функціонування

Процес створення кластера. Процедура створення кластеру згідно законодавства України. Процес створення та його етапи. Формування ініціативної групи: однорідність групи, кількість учасників, процес створення ініціативної групи та протокол про наміри. Розробка проекту кластеру. Визначення цілей і напрямків діяльності проекту, матеріальна база, оцінка фінансових потреб та оцінка ринку. Члени (суб'єкти) кластеру та їх обов'язки. Організаційно-виробнича структура кластеру. Основоположні документи

функціонування кластеру. Статут кластерного об'єднання та його зміст. Основні функції стратегії в управлінні діяльністю кластеру. Процес розробки стратегії управління та його кроки.

Змістовий модуль 8 Бізнес-план кластеру та характеристика його основних структурних елементів

Сутність бізнес-планування. Характеристика структури бізнес-плану. Резюме. Оцінка ринків збуту. Види послуг та конкуренція на ринках збуту. Організаційний план. Маркетинговий план. Правове поле. Оцінка ризиків. Виробничий план. Фінансовий план. Стратегія фінансування.

4. Структура навчальної дисципліни

Змістовий модуль	Усього годин	Аудиторні (контактні) години					Самостійна робота, год		Система накопичення балів		
		Усього годин	Лекційні заняття, год		Практичні заняття, год				Теор. зав-ня, к-ть балів	Практ. зав-ня, к-ть балів	Усього балів
			о/д ф.	з/дист ф.	о/д ф.	з/дист ф.	о/д ф.	з/дист ф.			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	15	6	4	-	2	-	9	-	2	5	7
2	13	4	2	-	2	-	9	-	2	5	7
3	15	5	4	-	1	-	10	-	2	5	7
4	13	3	2	-	1	-	10	-	2	5	7
5	16	6	4	-	2	-	10	-	3	5	8
6	16	6	4	-	2	-	10	-	3	5	8
7	18	8	6	-	2	-	10	-	3	5	8
8	14	4	2	-	2	-	10	-	3	5	8
Усього за змістові модулі	120	42	28	-	14	-	78	-	20	40	60
Підсумковий семестровий контроль екзамен	30						30		20	20	40
Загалом	150								100		

5. Теми лекційних занять

№ змістового модуля	Назва теми	Кількість годин
		о/д ф.
1	2	3
1	Теоретичні аспекти створення й організації діяльності індустріальних парків	4
2	Зарубіжний досвід функціонування індустріальних парків	2
3	Особливості діяльності індустріальних та еко-індустріальних парків в Україні	4
4	Роль кластерних форм організації виробництва в економічному розвитку регіону	2
5	Особливості кластерної політики країн ЄС	4
6	Зарубіжний досвід функціонування регіональних кластерів та особливості їх діяльності в Україні	4
7	Процес створення кластера, особливості його розвитку та функціонування	6
8	Бізнес-план кластеру та характеристика його основних структурних елементів	2
Разом		28

6. Теми практичних занять

№ Змісто- вого модуля	Назва теми	Кількість годин
		о/д ф.
1	2	3
1	Теоретичні аспекти створення й організації діяльності індустріальних парків	2
2	Зарубіжний досвід функціонування індустріальних парків	2
3	Особливості діяльності індустріальних та еко-індустріальних парків в Україні	1
4	Роль кластерних форм організації виробництва в економічному розвитку регіону	1
5	Особливості кластерної політики країн ЄС	2
6	Зарубіжний досвід функціонування регіональних кластерів та особливості їх діяльності в Україні	2
7	Процес створення кластера, особливості його розвитку та функціонування	2
8	Бізнес-план кластеру та характеристика його основних структурних елементів	2
Разом		14

7. Види і зміст поточних контрольних заходів

№ змістового модуля	Види поточних контрольних заходів	Зміст поточного контрольного заходу	*Критерії оцінювання	Усього балів
1	2	3	4	5
1	Виконання теоретичних	Теоретичні та ситуаційні завдання до теми 1	Завдання оцінюється від 1 до 2 балів з	2

	завдань 1	завантажено на сайт системи Moodle ЗНУ	урахуванням відповідей	5
	Розв'язання практичних задач, ситуацій 1		Розв'язання практичних задач, ситуацій за змістовним модулем оцінюється від 1 до 5 балів з урахуванням правильності виконання та повноти розкриття.	
Усього за ЗМ 1	2			7
2	Виконання теоретичних завдань 2	Теоретичні завдання до теми 2 завантажено на сайт системи Moodle ЗНУ	Завдання оцінюється від 1 до 2 балів з урахуванням відповідей	2
	Розв'язання задач, аналізу ситуацій 2	Завдання аналітичного характеру до теми 2 завантажено на сайт системи Moodle ЗНУ	Розв'язання практичних задач, ситуацій за змістовним модулем оцінюється від 1 до 5 балів з урахуванням правильності виконання та повноти розкриття.	5
Усього за ЗМ 2	2			7
3	Підготовка теоретичних завдань 3	Теоретичні завдання до теми 3 завантажено на сайт системи Moodle ЗНУ	Завдання оцінюється від 1 до 2 балів з урахуванням відповідей	2
	Розв'язання задач, аналізу ситуацій 3	Практичні завдання до теми 3 завантажено на сайт системи Moodle ЗНУ	Розв'язання практичних задач, ситуацій за змістовним модулем оцінюється від 1 до 5 балів з урахуванням правильності виконання та повноти розкриття.	5
Усього за ЗМ 3	2			7
4	Підготовка теоретичних завдань 4	Теоретичні завдання до теми 4 завантажено на сайт системи Moodle ЗНУ	Завдання оцінюється від 1 до 2 балів з урахуванням відповідей	2
	Розв'язання задач, аналізу ситуацій 4	Практичні завдання до теми 4 завантажено на сайт системи Moodle ЗНУ	Розв'язання практичних задач, ситуацій за змістовним модулем оцінюється від 1 до 5 балів з урахуванням правильності виконання та повноти розкриття.	5
Усього за	2			7

ЗМ 4				
5	Підготовка теоретичних завдань 5	Теоретичні завдання до теми 5 завантажено на сайт системи Moodle ЗНУ	Завдання оцінюється від 1 до 3 балів з урахуванням відповідей	3
	Розв'язання задач, аналізу ситуацій 5	Практичні завдання до теми 5 завантажено на сайт системи Moodle ЗНУ	Розв'язання практичних задач, ситуацій за змістовним модулем оцінюється від 1 до 5 балів з урахуванням правильності виконання та повноти розкриття.	5
Усього за ЗМ 5	2			8
6	Підготовка теоретичних завдань 6	Теоретичні завдання до теми 6 завантажено на сайт системи Moodle ЗНУ	Завдання оцінюється від 1 до 3 балів з урахуванням відповідей	3
	Розв'язання задач, аналізу ситуацій 6	Практичні завдання до теми 6 завантажено на сайт системи Moodle ЗНУ	Розв'язання практичних задач, ситуацій за змістовним модулем оцінюється від 1 до 5 балів з урахуванням правильності виконання та повноти розкриття.	5
Усього за ЗМ 6	2			8
7	Підготовка теоретичних завдань 7	Теоретичні завдання до теми 7 завантажено на сайт системи Moodle ЗНУ	Завдання оцінюється від 1 до 3 балів з урахуванням відповідей	3
	Розв'язання задач, аналізу ситуацій 7	Практичні завдання до теми 7 завантажено на сайт системи Moodle ЗНУ	Розв'язання практичних задач, ситуацій за змістовним модулем оцінюється від 1 до 5 балів з урахуванням правильності виконання та повноти розкриття.	5
Усього за ЗМ 7	2			8
8	Підготовка теоретичних завдань 8	Теоретичні завдання до теми 8 завантажено на сайт системи Moodle ЗНУ	Завдання оцінюється від 1 до 3 балів з урахуванням відповідей	3
	Розв'язання задач, аналізу ситуацій 8	Практичні завдання до теми 8 завантажено на сайт системи Moodle ЗНУ	Розв'язання практичних задач, ситуацій за змістовним модулем оцінюється від 1 до 5 балів з урахуванням правильності	5

			виконання та повноти розкриття.	
Усього за ЗМ 8	2			8
Усього за змістові модулі	16			60

*(критерії оцінювання за електронним посиланням)

Підсумковий семестровий контроль

Форма	Види підсумкових контрольних заходів	Зміст підсумкового контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
Екзамен	Тестування	Тестування передбачає обмежену у часі (1 година 20 хвилин) відповідь на питання. У разі дистанційної форми навчання екзамен проходить у тестовій формі через платформу Moodle.	Тестові питання оцінюються: правильно/неправильно. Кількість питань – 40. Правильна відповідь оцінюється у 1 бал.	40
Усього за підсумковий семестровий контроль	1			40

9. Рекомендована література

Основна:

1. Європейська регіональна політика : підручник / за ред. А. Крисоватого та І. Ліщинського. Тернопіль : ВПЦ «Економічна думка ЗУНУ», 2020. 236 с.

Додаткова:

1. Івашко О. Індустріальні парки в системі інвестиційної безпеки держави: теорія і практика. *Економічний часопис Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки*. 2018. №4. С. 32-40.

2. Гарбар Ж.В. Гарбар В.А. Індустріальні парки як інструмент регіонального розвитку. *Формування ринкових відносин* : зб. наук. пр. Київ, 2020. № 9(232). С. 73-88.

3. Галасюк В. В. Індустріальні парки: світовий досвід та перспективи створення в Україні. *Економічний аналіз*: зб. наук. праць / ред. кол.: О.В. Ярошук та ін. Тернопіль : Видавничо-поліграфічний центр ТНЕУ «Економічна думка», 2018. Том 28. № 1. С. 40-50.

4. Концептуальні засади підтримки малого та середнього бізнесу в Україні : питання кластеризації та бізнес-інкубації : монографія / за заг. ред. О.В. Фінагіної. Черкаси : видавець Пономаренко Р. В., 2018. 158 с.

5. Теорія і практика кластеризації економіки : монографія / за наук. та заг. ред. М. П. Войнаренка, В. І. Дубницького. Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2019. 336 с.

6. Шпак Ю. В. Кластерний підхід в управлінні територіальним розвитком України. *Регіональне управління та місцеве самоврядування*. 2020. № 2(25). С. 187-191.

7. Бойко В.О., Бойко Л.О. Індустріальні парки – ефективний механізм залучення інвестицій для відновлення економіки у післявоєнний період. *Економіка та суспільство*. 2023. Вип.49. С. 26-32.

Інформаційні ресурси:

1. Національна програма кластерного розвитку до 2027 року. Концепція, орієнтири розвитку, рекомендації. URL: <https://www.clusters.org.ua/blog-single/proyekt-naczionalnoyi-programy-klasternogo-rozvytku-do-2027/> (дата звернення: 30.08.2022).

2. Державна служба статистики України : офіційний сайт. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>. (дата звернення: 30.08.2022).

3. Міністерство економіки України : офіційний сайт. URL: <http://www.me.gov.ua> (дата звернення: 30.08.2022).

4. Українські кластери : офіційний сайт. URL: <https://ucluster.org> (дата звернення: 30.08.2022).

5. Промисловий портал : офіційний сайт. URL: <https://uprom.info> (дата звернення: 30.08.2022).

6. Про індустріальні парки : Закон України від 21.06.2012 № 5018-VI. Дата оновлення: 31.03.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5018-17#Text> (дата звернення: 30.08.2022).

7. Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні : Закон України від 08.09.2011 № 3715-VI. Дата оновлення: 05.02.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3715-17#Text>